Úpravář textilií (kód: 31-030-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů: Textilní výroba a oděvnictví (kód: 31)
Týká se povolání: Úpravář textilií
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Posuzování kvality a klasifikace upravených textilií včetně předepsané adjustace	3
Obsluha strojů pro zušlechťování plošných textilií	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 01.08.2013 do: 05.11.2018

Kritéria a způsoby hodnocení

Posuzování kvality a klasifikace upravených textilií včetně předepsané adjustace

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Převzít a seznámit se s výrobním příkazem	Praktické předvedení
b) Označit, případně doznačit vady podle příslušného pracovního postupu, etalonu nebo klasifikačního řádu	Praktické předvedení
c) Odstranit odstranitelné vady	Praktické předvedení
d) Zařadit, případně přeřadit textilii na základě označených, případně doznačených vad do kvalitativních stupňů podle příslušného klasifikačního řádu	Praktické předvedení
e) Zaevidovat výsledky kontroly	Praktické předvedení
f) Rozhodnout o opravě nebo o dalším postupu	Praktické předvedení
g) Připravit podklady pro vyřízení reklamace	Praktické předvedení
h) Podat informaci k opatřením na odstranění nekvalitní produkce (úpravářům, mistrovi) a zkontrolovat splnění přijatých opatření	Praktické předvedení
i) Vychystat zboží a připravit pomůcky, adjustační a balicí materiál	Praktické předvedení
j) Změřit a prohlédnout zboží	Praktické předvedení
k) Předvést nabalování, skládání a adjustaci zboží způsobem předepsaným výrobním příkazem	Praktické předvedení
l) Zaznamenat produkci za směnu	Praktické předvedení
m) Dodržovat předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, používat předepsané ochranné pomůcky	Praktické předvedení
n) Používat měřicí přístroje (metry, váhy atd.) včetně prokázání znalosti pravidel pro metrologii	Praktické předvedení s ústním ověřením
o) Prokázat znalosti o textilních materiálech (druhy, vlastnosti), o textiliích (druhy, konstrukce, parametry, vady), o pravidlech pro klasifikaci daných klasifikačním řádem pro klasifikovaný sortiment zboží, o adjustaci, o účelu a principu předúpravy a finální úpravy textilií, o zásadách péče o přidělené strojní zařízení	Písemný test

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obsluha strojů pro zušlechťování plošných textilií

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Převzít a seznámit se s výrobním příkazem	Praktické předvedení
b) Zavést textilii do stroje a provést příslušné pracovní a technologické úkony (jako například navést textilii strojem, projet běhoun, napustit a vypustit lázně, zahřát a zchladit stroj nebo jeho část (válce), zažehlit válce, předvést a vysvětlit úkony spojené s obsluhou strojních zařízení a jejich částí, jako jsou různé spínače, ventily, ovládací panely atd., kontrolovat průběžně chod strojního zařízení, zadané parametry a požadovaný výpad zboží, korigovat chod strojního zařízení v souladu s technologickým postupem za účelem dosažení požadované úrovně kvality úpravy)	Praktické předvedení s ústním ověřením
c) Vyměnit zboží na předloze (manipulace se zbožím za pomoci ojky, tj. manipulace s podvozky s nábaly a paletami, sešití konce předchozího se začátkem následujícího pásu textilie pro navedení do stroje)	Praktické předvedení
d) Vyměnit zboží na výpadu (oddělení zboží po navedení strojem, manipulace se zbožím za pomoci ojky, tj. manipulace s podvozky s nábaly a paletami)	Praktické předvedení
e) Připravit potřebné chemikálie a roztoky podle technologického postupu a výrobního předpisu	Praktické předvedení
f) Odebrat vzorky a provést mezioperační kontrolu kvality průběhu operace podle předpisu, výsledky zaevidovat	Praktické předvedení
g) Zaznamenat produkci za směnu	Praktické předvedení
h) Vyčistit a vymýt stroj mezi technologickými dávkami	Praktické předvedení
i) Dodržovat předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, používat povinné ochranné pomůcky pro obsluhu strojů a práci na úpravně (ochrana zraku, ochrana proti potřísnění chemikáliemi)	Praktické předvedení
j) Používat měřicí přístroje (metry, váhy atd.) včetně prokázání znalosti pravidel pro metrologii	Praktické předvedení s ústním ověřením
k) Prokázat znalosti o textilních materiálech (druhy, vlastnosti), o textiliích (druhy, konstrukce, parametry, vady), o účelu a principu předúpravy (odstranění nečistot a prostředků nanesených na textilní substrát za účelem jeho lepšího zpracování a dodání vlastností umožňujících další zušlechtění při operacích postřihování, požehování, odšlichtování, mercerace, vyvářka, bělení), o účelu a principu finální úpravy (apretace, kalandrování, sanforizace, chemické úpravy), o zásadách péče o přidělený stroj	Písemný test

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost je vyžadována (odkaz na povolání v NSP - http://katalog.nsp.cz/karta_p.aspx?id_jp=29&kod_sm1=29).
Uchazeči bude zadáno upravit textilii.
Zkouška bude probíhat za běžného provozu při zušlechťování textilií, při kterém s ohledem na charakter výroby jde o velké finanční hodnoty zpracovávaných materiálů, strojů a linek a o kvalitu vyrobeného produktu. Aby se zamezilo finančním ztrátám, je žádoucí, aby uchazeč u každé prověřované odborné způsobilosti vykonával prakticky ty operace nebo pracovní úkony, viz kritéria hodnocení, které nezpůsobí finanční ztráty, tj. některé postupy simuluje, nebo některé pracovní úkony operací vykonává, pokud stroj není v chodu, nebo vykonává některé pracovní úkony operací pod dohledem řádné obsluhy, nebo vykonává pracovní úkony operací určené zkoušejícím a ostatní operace popíše nebo vysvětlí zkoušejícímu, vybrané úkony operací vykonává paralelně nebo ve spolupráci s řádnou obsluhou strojů a zařízení.
Uchazeč dostane komplexní úkol a bude vykonávat operace (pracovní úkony) náležející k odborné způsobilosti, zkoušející bude sledovat plnění úkolu. Zkoušející bude sledovat uchazeče v průběhu plnění zadaného úkolu také z hlediska dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, tj. jak si vede při obsluze strojů a jak se pohybuje v provozu textilní výroby. Vzhledem k charakteru výroby (zušlechťování textilií) a k provozním podmínkám, ve kterých bude probíhat zkoušení, jsou dále nastíněny konkrétní postupy zkoušení pro každou odbornou způsobilost.
1. Posuzování kvality a klasifikace upravených textilií včetně předepsané adjustace: Předpokládá se, že operace uvedené pod kritérii a) až l) bude uchazeč provádět buď pod dohledem provozního pracovníka, nebo tyto operace bude provádět na vzorcích a ve formulářích připravených pro vykonání zkoušky.
2. Obsluha strojů pro zušlechťování plošných textilií: Předpokládá se, že operace uvedené pod kritérii a), b), c), d), e), f), h), i), j) bude uchazeč provádět pod dohledem provozního pracovníka, při plnění kritéria g) bude uchazeč zaznamenávat údaje do formulářů připravených pro vykonání zkoušky.
Při ověřování kritérií formou praktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů a ke kvalitě zhotoveného výrobku.
Autorizovaná osoba zpracuje seznam strojového vybavení (používaných strojů a zařízení v rozsahu hodnoticího standardu) a umožní uchazeči se s ním seznámit v předstihu před zkouškou.
Písemné ověření probíhá formou písemného testu. Testy vytváří autorizovaná osoba na základě pravidel stanovených v hodnoticím standardu. Test může být uchazečům zadán v elektronické podobě.
Pravidla pro aplikaci písemných testů jako způsobu ověřování
Soubor otázek pro testy stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:
A. Testy pro jednotlivé uchazeče musí být generovány z dostatečně velkého souboru otázek, aby bylo umožněno řádově několik desítek různě sestavených testů.
B. Při každé zkoušce musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí testů, musí být splněny následující podmínky:
B1. Pro celkový soubor otázek, z něhož se generují jednotlivé testy:
Pro každé kritérium existuje několik otázek.
B2. Pro jednotlivé vygenerované testy:
Každý uchazeč má ve svém testu pro každé kritérium (u něhož je test způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit) alespoň jednu otázku.
B3. Pro úspěšné splnění požadavků testu:
Za úspěšné splnění testu se považuje 70 % správně zodpovězených otázek s tím, že pro každé kritérium musí být správně zodpovězeno alespoň 50 % otázek.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:
a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání textilní chemik-zušlechťovací práce, resp. pracovník v textilním a oděvním průmyslu, + střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti úpravy textilií nebo ve funkci učitele praktického vyučování v textilních oborech nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oblasti textilní výroby a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti úpravy textilií nebo ve funkci učitele praktického vyučování v textilních oborech nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
c) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na textilní technologie a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti úpravy textilií nebo ve funkci učitele odborných předmětů v textilních oborech nebo ve funkci učitele odborného výcviku v textilních oborech, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
d) Profesní kvalifikace podle tohoto standartu + střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti zušlechťování textilií, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.

Další požadavky:
– Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, který nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
– Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnoticího standardu je třeba mí k dispozici dílnu vybavenou na odpovídající úrovni, tzn. minimálně následující materiálně-technické vybavení:
– Ochranné pracovní prostředky
– Stroje nebo linky na zušlechťování textilií se zpracovávaným textilním materiálem
– Výrobní předpisy, technologické postupy
– Pracovní pomůcky
– Měřicí přístroje, např. metry, váhy
– Přísun potřebné energie odpovídající bezpečnostním a hygienickým předpisům
Místnost pro písemnou část zkoušky, psací potřeby, formuláře s testy, popřípadě PC a testy připravené v elektronické podobě
Záznamové archy pro sledování a hodnocení postupu plnění úkolů při zkoušce

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 20 až 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 16 až 20 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška je rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnotící standard připravila SR pro textilní, oděvní a kožedělný průmysl, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
VEBA, textilní závody, a. s. Broumov
NOVÁ MOSILANA, a. s., Brno
HYBLER TEXTIL, s. r. o., Semily
MILETA, a. s., Hořice
Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu